

Bivanje na hodniku

Urbano življenje druge polovice 20. stoletja so označevali stalni premiki. Mesta so postala prizorišča morfogeneze, ki se odvija čedalje hitreje. Marsikomu je vir razočaranja in žalosti, saj so nove podobe bivanjskih ugodnosti in svobode povezane z izgubo znanih prizorišč oziroma zelo redko nadomeščene z vsaj všečnimi podobami, če ne že vrednimi spomina. Več kot dve tretjini vsega novega v okoljih, ki jih označujemo kot bivalna, se je zgodilo v zadnjih petdesetih letih. Vpliv na okolje je znan, saj je večina dogodkov zunaj tradicionalnega obzorja planiranja in upravljanja prostora. Urbanizem in planiranje sta se prelevila iz umetnosti oblikovanja mest in prostora v proračunsko bilanco porabe oziroma kodifikacijo že opravljenih dejanj določenih interesnih skupin; še več, oblikovalskih izbodišč za ustvarjanje zelene sodobne urbane kulture prostora nikoli zares ni bilo. V zadnjem času se, razen redkih, izjemnih dogodkov, pretežno na največjih tehničnih infrastrukturnih, ni zgodilo nič pomembnega. No, tu in tam mogoče še kakšna zvezdniška arhitektura.

Posledica svojevrstne apatičnosti je povečana ranljivost prostora. Za odpravljanje razmer pa se vedno pogosteje uporablja termin nova urbanost. Marsikje ni nič drugega kot zahteva po vzdrževanju kakovosti vseh tehničnih infrastrukturnih ugodnosti sodobnega bivanja (železnic, cest, ogrevanja, vodovoda, kanalizacije, javnega potniškega prometa idr.), ne glede na dejanske možnosti. Pač v dubu klasičnega miselnega ali bivanjskega vzorca. Razvoj sodobnih mest razvitejših držav označuje predusem in prav to, tj. tehnično izboljšanje fiziologije bivalnih okolij. Toda omejevanje le na tehnične vidike je preprosto premalo. Novo urbanost označujejo tudi želja po rehierarhiziranju in obnovitvi izgubljenega locusa, iskanje novih podob urbane arhitekturne kulture in novih topoloških vzorcev, ki ne izhajajo iz tradicionalne delitve na središča in obrobja, ter sledenje drugačnim življenjskim ritmom in mobilnosti.

Urbanizirani koridor, ki poveže ves poseljeni prostor brez klasičnega razlikovanja, je eden od odgovorov. Urbanizacija v koridorjih pomeni graditev in preoblikovanje mest – bolje, urbanega prostora – v mrežnem sistemu in temelji na štirih načelih: možnosti oblikovanja (v smislu pametnega izboljšanja bivanjske kakovosti s preoblikovanjem), trajnosti (obranjanja sveta zanamcem ob upoštevanju ekoloških načel), rekonstrukciji (spreminjanju mest in nadomeščanju odsluženih ali neustreznih vsebin) in odgovornosti (transdisciplinarna igra vseh nosilcev sprememb v dubu netradicionalnega odločanja, kar pomeni tudi drugačno razumevanje urbane sistema).

V nedavno sprejeti in pravnomočni Strategiji prostorskega razvoja Slovenija imajo pomembno vlogo prav urbanizirani koridorji z označenimi vozlišči različnih rangov. Čeprav se ga javno zelo redko omenja, je poleg Strategije gospodarskega razvoja eden najpomembnejših strateških dokumentov države. Kakor koli že, tudi naslednji državni prostorski dokument – Prostorski red Slovenije – na prvi prostorski konferenci ni dosegel (doživel?)kdo ve kakšnega odziva, bodisi pohvalnega ali nasprotno. Mogoče so bili možni razpravljalci utrujeni, mogoče so bili na počitnicah. Mogoče pa se bivanje v koridorju, hodniku po domače, ne ujema z vrednostnim sistemom večine načrtovalcev in upravljavcev prostora, ki so hkrati uporabniki istega. Morda pa znova kodificiramo že opravljena dejanja spontanega in nenadzorovanega urbane razvoja. Ali pa smo mrežno mesto končno sprejeli za svoje.